

БОРКО ТЕМЕЛКОВСКИ

Претседник Републичког
Већа СС Македоније

ПАРТИСКА ОРГАНИЗАЦИЈА МАКЕДОНИЈЕ У ПРИПРЕМИ ОРУЖАНЕ БОРБЕ

Револуционарна борба коју је водила наша Комунистичка партија захватила је у току Народноослободилачког рата радне људе наше земље. Читаве генерације су постале саставни део и носилац револуционарног покрета и борбе наших народа све до коначне победе и извојевања оних права која су старијим генерацијама била само недостижив идеал. Тај револуционарни покрет и борба слили су се у јединственом континуитету са послератним исто тако револуционарним стваралаштвом наше Партије и свих наших народа.

Данас кад славимо 40-то годишњицу револуционарне борбе КПЈ сви наши људи, и они који су непосредни учесници у Народној револуцији и младе генерације које су се укључиле у снажни процес социјалистичке изградње земље, могу са поносом да гледају на пређени пут наше борбе, наше историје, нашег стваралаштва. Колико је тај пут био дугачак, колико је био тежак и трновит, колико је људских жртава остало расејано по њему док смо стигли до данашњег успона?! Колико је он испуњен светлим датумима наше историје, незаборавним догађајима, задивљујућим подвизима који су покретали нове генерације на борбу, на стваралаштво, колико је он пун светлих победа нашег покрета и наших бораца... Све оно што смо преишли на том путу, све оно што смо извојевали у тој борби, све што смо постигли у том стваралаштву је тако снажно, тако велико, тако славно да се с правом сви наши борци, цео наш народ, наше младе генерације — поносе. То је учинило тако снажан утисак на цео свет, да се он још и данас диви нашој револуционарној борби, херојству наших бораца, пожртвовању и самоодрицању наших радних људи.

У револуционарној борби наше Партије 1941 година је од посебног и великог значаја. Наша Партија је 1941 године показала своју пуну политичку зрелост, револуционарну храброст и потпуну оданост радничкој класи и својим народима, она је показала монолитност својих редова и организаторску способност да стане на чело наших народа и поведе их у борбу за слободу. Показала је своју

оданост марксистичкој науци и одлучност и чврстину у спровођењу њених принципа. Показала је велико мајсторство, гипкост и еластичност у отклањању свих противречности, свих разлика и узрока који су разједали јединство народа Југославије, слабили њихову отпорност према агресији, и сејали мржњу и сукобе. Парола „братства и јединства“, тријумфовала је и постала интима сваког поштењог човека у Југославији. Комунистичка партија Југославије била је носилац борбе за братство и јединство, дубоко и хиљадама нераскидивих нити повезујући се са народним масама, и стекла њихово неограничено поверење и недељиви ауторитет водеће снаге НОР-а и револуције.

За разлику од других подручја у нашој земљи, Народноослободилачка борба на подручју Македоније 1941 године је заостајала како по темпу тако и по општем захвату и ширини. У каснијим периодима, све до 1943 године, појављивале су се бројне тешкоће и слабости које су претстављале препреку даљем развоју Народноослободилачке борбе на овом подручју. Основни узрок тога лежи у слабостима организационо-политичког и другог карактера и оне су утицале на спремност и готовост партиске организације у Македонији да искористи све повољне услове, настале 1941 године и да поведе борбено расположене масе македонског народа у оружану борбу против окупатора.

После дугог периода који је био испуњен разним слабостима, кризама и слабом активношћу Комунистичке партије, на територији Македоније у периоду 1939-40 године наступа општа консолидација. У том погледу од ванредног значаја је мајско саветовање ЦК Комунистичке партије Југославије, које је одржано 1939 године. На овом саветовању оценило се да је Македонија претстављала погодан терен за пропаганду разних империјалистичких сила у вези са све јачим националним угњетавањем македонског народа од стране великосрпских властодржаца. Због тога је одлучено да се посвети посебна пажња партиској организацији у Македонији и што пре изврши потребна реорганизација како би се Партија оспособила за свеобухватнију политичку активност. Спровођењем ове одлуке почео је процес организационог сређивања, политичке активизације и општег јачања партиских организација у Македонији. То је омогућило да се у фебруару 1940 године у Скопљу одржи широка партиска конференција којој је присуствовао и друг Светозар Вукмановић-Темпо. На овој конференцији је извршена детаљна анализа рада партиске организације, као и анализа политичке ситуације у Македонији. На темељу тога постављени су конкретни задаци како у вези са унутарњим организационим јачањем тако и у погледу рада на omasовавању организација. Благодаревши помоћи коју је ЦК КПЈ пружио партиској организацији у Македонији, она је већ у том периоду могла да развије широку организациону и политичку активност. Повезујући се са широким радним масама, она је била у стању да их поведе у борбу за решавање њихових животних проблема. У том

периоду организовани су бројни штрајкови. У 1940 години када почиње јаче оживљавање радничког покрета, под руководством Партије је организовано 16 штрајкова у којима је учествовало преко 5.000 штрајкача. Неки од њих су нарочито били успешни, например, штрајк рудара који је трајао 32 дана. Преко ових акција Партија је учврстила своје везе са радничком класом и радним масама уопште. Као резултат политичких стремљења широких маса, дошло је до бројних политичких демонстрација које је организовала и којима је руководила партиска организација. Нарочито значајне су демонстрације поводом Илиндена, националног празника македонског народа. Овакве демонстрације су организоване скоро у свим градовима Македоније, а у Прилепу је да демонстрацији учествовало неколико хиљада људи.

У августу 1940 године сазвана је Покрајинска партиска конференција која је сумирала целокупну активност партиске организације. У резолуцији која је донета на конференцији постављени су конкретни задаци за даљи рад партиске организације у Македонији. И поред неких слабости, ова конференција је имала велики значај за даље развијање и организационо-политичко јачање партиских организација у Македонији. Као резултат свега тога партиска организација у Македонији на V земаљској конференцији била је заступљена са 6 делегата који су претстављали 300 чланова Партије. Партиске организације су постојале на читавој територији Македоније. Иако млада, партиска организација у Македонији претстављала је јединствену политичку снагу која је уживала велики ауторитет међу масама.

Међутим, у том периоду на чело партиске организације у Македонији долази Методије Шаторов-Шарло. Он се у суштини није слагао са појединим одлукама V земаљске конференције и у пракси није спроводио партиску линију коју је ова одредила. Током времена он је почео и отворено да се супротставља линији Комунистичке партије Југославије. Тако, например, у 1940 години отворено иступа против одлуке о организовању штрајкова и о даљем јачању борбе радничке класе у Македонији. Он је спроводио националшовинистичку политику према колонистима, тражећи да се сви колонисти без обзира каквих су политичких убеђења и како се држе према народу иселе из Македоније. У том периоду кад се наша Партија борила за паролу братства и јединства, он је распиривао националну мржњу према српском народу. Насупрот ставу Комунистичке партије Југославије по питању стварања јединства свих антифашистичких демократских снага народа Југославије у борби против петоколонашког режима Цветковић — Мачек, стварању народно-демократског фронта на челу са радничком класом под руководством Комунистичке партије Југославије, решењу националног питања преко борбе против фашизма и петоколонашке владе Цветковић — Мачек у оквирима Југославије као равноправне заједнице свих народа, Шарло је истицао паролу за стварање националног фронта са свим противницима

великосрпског режима међу које су спадали и ванчомихајловисти, сви прикривени фашисти и расприривачи мржње према братском српском народу. Он је непрекидно истицао паролу: „Слободна Македонија“ чиме се у суштини налазио на истим позицијама са Ванчом Михајловим. У суштини, ова политика, у време кад су се народи Југославије под руководством Комунистичке партије Југославије борили против режима Цветковић — Мачек, против угњетавања, за слободу и равноправност свих народа Југославије, за стварање народне владе радника и сељака, значила је слабљење антифашистичких снага у земљи. Таква политика Шаторова била је у директној супротности са оним делом резолуције V земаљске конференције који се односи на националну равноправност и слободу македонског народа при чему се нарочито истицало: „Борба за равноправност и самоопредељење македонског народа против угњетавања од стране великосрпске буржоазије, и истовремено упорно разобличавање италијанских и бугарских империјалиста и њихових агената који су исто тако преко демагошких обећања хтели да подјарме македонски народ“. Тако је дошло до жалосне ситуације да огроман значај V земаљске конференције за даље јачање Комунистичке партије Југославије и развитак антифашистичке борбе није довољно дошао до изражаја у Македонији.

Спровођење ставова Шаторова, а нарочито оних у вези са стварањем националног демократског фронта и његова сарадња са профашистичким бугарофилским елементима, наишло је на огорчен отпор и код појединих партиских кадрова и партиских организација. Кузман Јосифовски, као члан пленума ПК и секретар Месног комитета у Прилепу, отворено се супротставио оваквим ставовима. Због тога је био искључен из ПК и смењен са положаја секретара Месног комитета у Прилепу. У вези с тим, у Покрајинском комитету дошло је до озбиљних размимоилажења између Шаторова и других чланова. Поводом 27 марта дошло је до конфликта у Покрајинском комитету по питању организовања демонстрације против Тројног пакта. Ови сукоби и неслагања у руководству пренели су се на терен и довели до слабљења и руководства и партиске организације у целини. Последице оваквог стања су биле врло тешке. Тако је уочи судбоносних догађаја за народе Југославије, а посебно за македонски народ, отпочео процес унутрашњег слабљења партиске организације која је претстављала јединствену политичку снагу кадру да стане на чело македонског народа у наступајућем критичном периоду. Уместо спровођења јасно одређене линије од стране Комунистичке партије Југославије, партиским организацијама на терену даване су конфузне, котрадикторне и деморализаторске директиве. Тако, на пример, 1 априла 1941 Шаторов је устао против пароле „о одбрани земље од фашистичке опасности“. Он је одбијао сваку могућност напада на Југославију, ослањајући се на трајност пакта са Немачком. Шестог априла, кад је Југославија била нападнута, уместо борбе против окупатора он је избацио паролу: „За братимљење војника на фронту“.

Резултат такве политике и таквог рада Шаторова био је тај да се партиска организација у Македонији уочи рата нашла разједињена оштрим међусобним сукобом без јединства у руководству, без јединствене политичке линије, са конфузним и противречним ставовима, обезоружана и неспособна за акцију у најтежим данима за македонски народ, онда када му је и највише била потребна.

Тако је партиска организација у Македонији дочекала прве дане окупације.

Ситуација се још више компликовала тиме што је Југославија била распарчана и Македонија одвојена државним границама. Већи део Македоније био је дат Бугарима. У првим данима окупације петоколонашки елементи упорно су радили на припремању маса за долазак бугарске војске, полиције, и администрације, једном речју — бугарске окупаторске власти. Тако су познати издајници македонског народа Стефанов, Гузелов, Чкатров, и други почели да стварају „националне комитете“. Циљ ових комитета био је да изврше политичке и организационе припреме за долазак бугарског окупатора, да својом политичком акцијом одвоје македонски народ од осталих народа Југославије и од њихове заједничке борбе против окупатора под руководством Комунистичке партије, да дезоријентишу партиске организације у питању борбе против окупатора и националног ослобођења македонског народа. И поред тога што окупатор није постигао свој циљ, овим комитетима је олакшан рад, баш захваљујући подршци коју им је пружао Шаторов. Уместо да их раскринкава он је убеђивао партиско руководство да се треба увући у те комитете и „изнутра их преузети.“ Ради таквог његовог става дошло је и до тога да су поједини комунисти учествовали у тим комитетима.

Окупатор се свим силама трудио да убеди македонски народ у своју ослободилачку мисију и докаже да су Македонци — Бугари. Он је покушавао да учврсти своју власт преко разних квислинга, „националних комитета“ и сл. У исто време спроводио је нечувену пљачку српског становништва и расну дискриминацију према мањинама, водио борбу против такозваних „неблагодлежних Бугара“, комуниста итд. Покушавао је да помоћу распиривања шовинистичке мржње према Србима изолује македонски народ од осталих народа Југославије и њихове заједничке борбе. Покушавао је фашизирање македонске омладине помоћу разних организација као што је „Браник“, „Ратници“, „Отец Паисиј“, „Легионари“ и други. Поред ових, у истом циљу окупатор је употребљавао и низ других мера и средстава. Иако није постојала организована борба од стране Покрајинског комитета Комунистичке партије, партиске организације на терену и комунисти активно су се борили против свих ових мера окупатора. Карактеристично је да су партиске организације у Гевгелији, Прилепу и у неким другим местима на своју иницијативу одржале саветовања и повеле борбу против терора над колонистима и другим српским становницима. Кумановска партиска организација

подигла је глас против терора над колонистима и дискриминације према националним мањинама.

Отпор народа против ових мера окупатора нагло је растао. У средњим школама је дошло до штрајкова и демонстрација. Студенти су се отворено побунили против асимилације македонског народа. Радници су се борили против закидања њихових зарада и других видова пљачке и израбљивања, а сељаци против реквизиције жита итд. Окупатор који је очекивао масовну подршку народа, власти разочарао се и био је принуђен да предузме оштре репресалије и терор.

У таквим тешким условима и судбоносним тренуцима за македонски народ, када је Партија требало да буде јединственија него икада, да стане на чело широких маса града и села и поведе их у борбу против окупатора, уследили су један за другим злочиначки потези Шаторова, који су слабили и онеспособљавали партиску организацију. Већ другог дана окупације Шаторов је распустио Покрајински комитет. На позив бугарског ЦК, он одлази у Софију са циљем да прикључи партиску организацију Македоније БРП(к). До пред крај месеца маја, његово руководство није издавало никакав материјал у вези са окупацијом. Поред свега што је учинио, он је уништио и партиску технику. Насупрот директиви ЦК КПЈ да се оружје сакупља, он је, и поред отпора комуниста и партиских организација, дао директиву да се све оружје преда окупаторским властима. У таквој ситуацији партиске организације на терену биле су препуштене саме себи и борбом маса руководиле су како су могле и умеле. Кад су стигли другови које је послао ЦК КПЈ као помоћ партиској организацији у Македонији, ова је већ била припојена ЦК БРП(к) и њено име промењено. Између њих и Шаторова настао је сукоб око неких основних питања за које се није могло наћи брзо и позитивно решење.

Крајем маја 1941 одржава се саветовање ЦК КПЈ. С обзиром на то да се ово саветовање одржавало у условима окупације, имало је огроман значај за даљи рад партиских организација у земљи, а посебно у Македонији где се ситуација највише компликовала. Међутим, партиска организација Македоније и овог пута није могла да користи ово саветовање — јер је Шаторов одбио да присуствује овом саветовању, не осећајући ни обавезу ни потребу и сматрајући себе и партиску организацију Македоније саставним делом БРП(к), а не КПЈ. Оцењујући општу ситуацију у Југославији, одређујући задатке партиским организацијама и комунистима Југославије, у вези са новонасталом ситуацијом, мајско саветовање КПЈ се осврће на ситуацију у Македонији и задатке комуниста па каже: „Македонија је исто тако доживела ту несређу да је деле међусобно неколико завојевача. Од великокрпског угњетавања она је стигла под бугарски, а делимично под италијански јарам... Задатак македонских комуниста је да окупе народне масе у борби против насилног припајања и поделе Македоније, а за слободно национално опредељење македонског на-

рода, за његову националну независност, и слободу“. Одбијајући да присуствује овом саветовању и спроводи његове закључке, Шаторов се дефакто сагласио са распарчавањем Југославије, изјашњавајући се против јединствене борбе народа Југославије под руководством КПЈ. Он је упорно радио да одвајању македонског од других народа Југославије и њихове заједничке борбе.

У злочиначкој акцији одвајања Партије у Македонији од КПЈ, Шаторов је имао пуну подршку ЦК БРП(к) све до августа 1941 године тј. до оног момента када је Коминтерна донела одлуку да партиска организација у Македонији остане у саставу КПЈ.

ЦК БРП(к), оптерећен великобугарским схватањима по питању Македоније, заузео је такав став којим уствари одобрава бугарску окупацију Македоније. Негативно оцењујући борбу за нову Југославију у којој би Македонија била равноправна, признајући фашистичку окупацију Македоније, сматрајући да није актуелно питање одвајања Македоније од Бугарске итд., ЦК БРП(к) је постављао чудне задатке пред партиску организацију у Македонији као што су: „За обнову рушевина, за рад и осигурање исхране, за изборне општине, за демократска права и слободе...“ Препоручује се да се тражи „македонска администрација, у којој ће бити избрани људи из редова македонског становништва“ итд. Претставници ЦК БРП(к) имали су директно негативан став и по питању македонског народа и македонске нације. На оваквим ставовима које су заступали бугарски руководиоци, као и на њиховој директној подршци, заснивао се целокупан антипартиски и контрареволуционарни рад Методија Шаторова. Из свега тога произилази да и ЦК БРП(к) сноси историску одговорност за све последице таквог рада у тим судбоносним и историским моментима за македонски народ. Колика одговорност пада на ЦК БРП(к) за такво стање у Партији види се и из тога што и после поменуте одлуке Коминтерне, кад је суспендован, Шаторова и даље подржава ЦК БРП(к) у његовом антипартиском раду.

Осећајући пуну одговорност за судбину свога народа, потстакнути оружаном борбом других народа Југославије којом је руководила КПЈ, комунисти у Македонији нису могли да схвате опортунистичку политику Шаторова те јој нису ни дали подршку. Због тога су скоро све партиске организације и комунисти били против такве политике и, мимо директива које су добијале од ПК, оне су радиле на припремању оружане борбе. То говори колико је Шаторов био изолован од партиских организација на терену и масе партиског чланства. Још пре напада на СССР, кумановска партиска организација се отцепљује од ПК којим руководи Шаторов и самостално се припрема за оружану борбу против окупатора. После напада на СССР, партиска организација у Прилепу сазива саветовање по питању оружане борбе против окупатора, после чега почиње интензивно припремање за борбу. И друге партиске организације тражиле су од ПК став и директиве по питању оружане борбе.

Шаторов је оштро иступио против свих партиских организација и кадрова који су тражили да се приступи организовању оружане борбе. Он је стално ширио теорије о непостојању услова у Македонији за оружану борбу, да је ситуација у другим крајевима Југославије друкчија итд. Из свега овога није тешко закључити колико је његов рад био штеточински и разбијачки. Његов даљи штеточински рад види се и у томе што је одбио да растура проглас ЦК КПЈ од 22 јуна којим се народи Југославије позивају на оружану борбу, говорећи да његова садржина није у складу са линијом БРП(к). Као одговор на проглас ЦК КПЈ за оружану борбу, Шаторов је издао летак у коме је изнео свој став по питању оружане борбе, а који је садржан у паролатама: „Доле антисовјетски рат“ и „Живела Совјетска Македонија“. После оваквог отвореног контрареволуционарног става Шаторова, ЦК КПЈ шаље у Македонију друга Драгана Павловића да заједно са друговима на терену рашчисти коначно са политиком Шаторова и његовим антипартистичким радом. Тако је цело покрајинско руководство суспендовано, а Шаторову још једном потврђена казна искључења из Партије.

Том приликом ЦК КПЈ упућује писмо ЦК БРП(к) где се говори о држању Шаторова, упозоравајући на то да бугарски ЦК сноси одговорност за такво његово држање и за стање у које је била доведена партиска организација у Македонији. Међутим, и овом приликом ЦК БРП(к) шаље свог претставника у Македонију који, уместо да заједно са претставницима ЦК КПЈ дискутује о насталој ситуацији, мимо њих и кријући од њих чини последње покушаје да одржи Шаторова на његовом положају, да оправда његове ставове и његову политику и да му помогне у сузбијању правилне оријентације партиске организације и појединих кадрова на терену на отпочињању оружане борбе. Међутим, и поред овог покушаја, ситуација у Партији се све више окретала против Шаторова, његове политике и политике бугарског ЦК. Формиран је нови ПК чији је секретар постао друг Лазар Колишевски. Тако је учињен крај злочиначкој политици Шаторова у Македонији. Међутим, последице такве политике нису биле тако мале да би се одмах и избрисале. Напротив, њих је било доста и оне су причињавале велике тешкоће новом руководству и партистичким организацијама.

Новоформирани ПК заиста се нашао пред врло одговорним и тешким задацима. Ликвидирати последице антипартистичког рада Шаторова у неким партистичким организацијама, организационо средити и ојачати партиску организацију која је имала доста тешких последица од такве разбијачке политике, оспособити је да успешно руководи оружаном борбом свога народа, одлучно и бескомпромисно спровести линију ЦК КПЈ о оружаном борби, све су то били тешки и одговорни задаци које је ново руководство требало да спроведе. ПК и партиске организације приступили су интензивним припремама оружане борбе. У свим местима партиске организације на терену су извршиле одговарајуће припреме. Формирана су војна руководства у свим

местима. Многе партиске организације још раније су прикупљале оружје, а неке су спроводиле и војну обуку. Комунисти и скојевци учили су да рукују оружјем, да користе топографске карте и друга техничка средства. По свом формирању, војни комитети су преузели од партиске организације све непосредне послове у припремању за оружану борбу. У неким местима те су припреме биле постављене на тако широку основу, да је на том послу било ангажовано много људи, жена, младића и девојака. То је нарочито било карактеристично у Прилепу где су жене, девојке и старији људи припремали, поред осталог, и огромну количину хране, чарапа, разног прибора и сличних потребних ствари за борце. Ново војно руководство за Македонију руководило је непосредно питањима оружане борбе. После успешно извршених припрема, донесена је одлука да 11 октобра први партизански одреди изиђу у околину Прилепа и Куманова, што је и учињено. Петог новембра ПК је одржао састанак и извршио анализу ситуације после изласка на терен првих партизанских одреда. Одлучено је да у првој половини новембра на терен изиђу и партизански одреди из Велеса, Битоља, Ресна и Крушева. Тако је после тешких унутрашњих борби партиска организација у Македонији 11 октобра почела оружану борбу која се касније развијала успешно са повременим падовима и стагнирањем, да би тек 1943 године учинила крупне захвате, добила такву ширину и интензитет, да је порасла у општенародни устанак, са слободном територијом, крупним војним јединицама и свим оним што карактерише развијену оружану борбу.

Формирање првих партизанских одреда било је од огромног историског значаја. То је претстављало прекретницу у историји НОБ и целој историји македонског народа.

Једанаестог октобра 1941 привипут и заувек је потучена опортунистичка и злочиначка политика Шаторова. Линија КПЈ о оружаном борби је тријумфовала на подручју Македоније. Срушене су државне окупаторске и границе оне политике које је ЦК БРП(к) вештачки стварао да би одвојио македонски народ од осталих братских народа Југославије. Коначно се македонски народ са оружјем у руци придружио борби осталих народа Југославије под руководством КПЈ.

Победила је јединствено правилна политика КПЈ. Међутим, значај те победе се не исцрпљује тиме што је политика била најправилнија. Од историског значаја за македонски народ је то што би (како је једном приликом рекао друг Кардељ) било која друга политика била катастрофална за македонски народ.

Први партизански одреди постали су језгро народног устанка.

Партиска организација се коначно афирмисала као јединствена и способна политичка снага да води свој народ у тако компликовану ситуацију и у судбоносним моментима.

Међутим, ускоро је друг Лазар Колишевски пао у руке непријатеља. То је био најтежи удар партиској организацији у Македонији. Код осталог дела ПК настало је колебање. У тој ситуацији ЦК Бугарске послао је другог претставника у Македонију Бојана Болгаранова. После пада друга Колишевског на челу руководства је остао Бане Андреев који је потпао под пун утицај Болгаранова. Бојан Болгаранов се натурао тадашњем руководству и грубим мешањем у партиске ствари обезбеђивао утицај ЦК БРП(к) на политику коју је водило ондашње покрајинско руководство.

Но, оно што је било најнепринципијелније, некомунистичко и подло то је њихово директно мешање у послове партиске организације у Македонији. После одлуке Коминтерне са којом је партиска организација у Македонији остала у саставу КПЈ, (коју коначно нису успели да припоје Бугарској радничкој партији комуниста) и после ликвидирања Шаторова и његове штетне политике у Партији, требало је очекивати да ће бугарски комунисти сагледати своје грешке и почети другарски и конструктивно да сарађују са КПЈ. Међутим, они се нису ни тада одрекли својих ранијих намера већ су користећи се тешкоћама партиске организације које су настале хапшењем друга Лазара Колишевског и других руководећих кадрова, на непринципијелан и подао начин умешали у тадашње руководство партиске организације с циљем да је изнутра ослабе, да саботирају НОБ и спроведу своју, великобугарску политику.

ЦК БРП(к) својим директним мешањем у рад покрајинског руководства обезбедио је да се преко њега шаљу партиским организацијама на терену такве директиве у вези са оружаном борбом које су директно слабиле њено јединство и организованост у постојећим оружаним јединицама како у борачком саставу тако и у руководећим кадровима. Македонска омладина, која није хтела да служи окупатору, јављала се добровољно у партизанске одреде. Међутим, партиске организације добиле су директиву да омладину шаљу у бугарску окупаторску армију. Користећи своје директно мешање у рад тадашњег партиског руководства, претставници ЦК БРП(к) су сасвим отворено спроводили великобугарску политику у односу на македонски народ, разбијајући његове оружане јединице и препоручујући му борбу за „месну администрацију“ и сл. Тако је питање оружане борбе поново наметнуто као „нерашчишћено“. Настали су оштри сукоби како у партиском руководству, тако и у партиским организацијама на терену. Најистакнутији и најоданији кадрови и даље су падали у руке окупатора. Партизански одреди били су изложени систематском слабљењу и постепеном ликвидирању. У опасност су биле доведене тековине извојеване 11 октобра 1941 године. Ето у томе је једини разлог за привремено стагнирање Народноослободилачке борбе македонског народа у том периоду.

У таквом је стању комунистима Македоније било јасно да се без коначног рашчишћавања односа са руководством БРП(к), без елиминисања његовог грубог мешања у рад партиске организације,

не може покренути НОБ у Македонији из стагнације у коју је била доведена. Најоданији комунисти и кадрови озбиљно су се прихватили тог задатка, тако да је дошло како до одвајања партиске организације на терену од тадашњег ПК која је одбила да спроведе његове директиве, тако и до поновног успостављања везе са ЦК КПЈ, иако се ПК томе противио. ЦК КПЈ и друг Тито поново и непосредно су помогли партиској организацији у Македонији у организовању и даљем развијању НОБ. Доласком другова Светозара Вукмановића-Темпа и Добривоја Радосављевића, који су у име ЦК КПЈ пружили непосредну помоћ, брзо се појачала политичка и организаторска снага — партиске организације у Македонији, а НОБ се успешно извукла из последње своје кризе. Опортунизам и разбијачка акција ЦК БРП(к) као и његова великобугарска политика у Македонији заувек су закопани и остали само као врло тешка успомена из наше прошлости. Поново су тријумфовали политика и ставови КПЈ. Тако су спасене тековине 11 октобра 1941 године и створени услови за даље развијање НОБ у Македонији.

Све организационе и друге слабости у постојећим оружаним јединицама биле су ликвидирани и створена је база за оружану борбу. Омладина и широке радне масе постали су извори за попуну партизанских одреда и Народноослободилачке војске македонског народа. Почели су се низати један за другим крупни историски догађаји. Тада се формира ЦК КПМ, ствара се широка слободна територија, формирају се и јачају локални органи народне власти и на крају одржава се Прво заседање АСНОМ-а на коме је македонски народ први пут прокламовао своју националну слободу и државност.

И данас, када се погледају непријатељске изјаве бугарских руководилаца према народима Југославије и њихов став према народу Македоније, у пуној се светлости може уочити историски значај победе линије КПЈ у Народноослободилачком рату. Та победа је била прекретница не само у развиту НОБ, него и у целој историји македонског народа јер је омогућила да се оствари његова вековна тежња за националним ослобођењем и отворила широке перспективе у изградњи новог социјалистичког друштва.